

Verslag van het vervolg van de vergadering van de Commissie Bestuur en Middelen, gehouden op 25 april 2005 in het Provinciehuis te Utrecht

Aanwezig:

De heer drs. W.J. Bos (voorzitter), drs. J.P.J. Lokker (gedeputeerde), M.F. van Leeuwen (SGP), mr. J.J.J. Streefland (ChristenUnie), M. van de Groep (ChristenUnie), drs. A.J. Ditewig (VVD), F.J. Vos (VVD), S.D. Swane (VVD), mw. ir. S. van Bruggen (PvdA), T.G.P.M. Ruijs (CDA), mw. A.H. Raven (CDA), H.R.A.L. Klein Kranenburg (CDA), drs. R.P.F. Bijkerk (GroenLinks), mw. G.B. van Keulen-Saenger (D66), drs. J.H. Gaaikema (D66)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

L.C.A.W. Graafhuis (adjunct griffier), mw. E.S. Thuis (verslag)

De voorzitter heropent de vergadering van 18 april jl. met een hartelijk welkom aan de aanwezigen.

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Jonkers en de heren Van Bokkem en Levering.

14. De veranderende samenleving

De voorzitter constateert dat de commissie er prijs op stelt dat de gedeputeerde bij de bespreking van dit onderwerp aanwezig blijft.

De heer Bijkerk complimenteert de heer Graafhuis met het voorliggende heldere stuk en gaat als volgt op het onderwerp in.

- Aanleiding voor agendering van dit onderwerp is de maatschappelijke onrust en de onzekerheden en veranderingen in de samenleving, met name door de moord op Theo van Gogh. Hierdoor is een groot maatschappelijk debat ontstaan over burgerschap, gemeenschapszin, integratie van nieuwkomers etc.
- Doel van deze exercitie is volgens GroenLinks te bepalen wat er gaande is in de samenleving, ook op provinciaal/regionaal niveau, en wat dit voor de provincie betekent (aanscherpen/veranderen van onderdelen van het provinciaal beleid, welke beleidsterreinen ontbreken wellicht). Dus: een concrete vertaalslag van het landelijk beleid naar het provinciaal beleid.
- Deze vertaalslag kunnen abstracte discussies inhouden die uiteindelijk zullen leiden tot concrete beleidsvoornemens, maar betekent ook – en dat is het sleutelbegrip voor GroenLinks – nadere invulling van de sociale samenhang. GS kan in dit licht worden gevraagd om nadere relevante informatie, daar waar het provinciale beleidsterreinen voor de samenleving betreft. Anderzijds kunnen de staten (als geheel) doelbewust contact zoeken met een aantal ‘hotspots’ in de samenleving (politiebureau, Kanaleneiland, jeugdzorg), kortom: op een fact finding mission gaan. Dit levert feiten en materiaal op die, samen met de inbreng van GS, gebruikt kunnen worden voor de (politieke) vertaalslag in met name het kader van de sociale samenhang.

De heer Swane sluit zich volledig aan bij de woorden van de vorige spreker en voegt het volgende toe.

- Belangrijk is ook vast te stellen wat in de provincie Utrecht wel goed wordt gedaan (maatregelen in het onderwijs – zwarte scholen -, multicultureel instituut).

- Er moet niet in IPO-verband worden gewerkt, maar men moet wel in IPO-verband wijzer worden, kijken wat er in andere provincies gebeurt en wat daarvan kan worden geleerd.
- In september wordt de beleidsnotitie over veiligheid verwacht. De VVD-fractie vindt veiligheid een dermate belangrijk onderwerp in deze discussie dat de beleidsnotitie hierover er volgende maand zou moeten zijn.
- Feitelijk zouden alle statencommissies bij deze discussie betrokken moeten worden. Een procedurevoorstel kan zijn dat de algemene discussie eerst in deze commissie wordt gevoerd om vervolgens te bezien wat er uit komt en welke commissie waarbij wordt betrokken.

Mevrouw Van Keulen kan bij 'de' provinciale samenleving moeilijk een beeld vormen, deze is immers zeer divers. De provincie doet al veel (sociale agenda, sport, jeugdzorg; hier wordt ook in de andere commissies over nagedacht). Spreekster ziet er niet echt het nut van in om als PS 'de boer op gaan', dit is meer een gemeentelijke taak. Zodra er praktische zaken voorliggen gaat de fractie van D66 hier graag in mee.

De heer Klein Kranenburg stelt het volgende.

- De veranderingen die nu ongemerkt plaatsvinden zijn door hun enorme groei niet alleen een kwantiteit, maar een kwaliteit apart. Gerealiseerd moet worden dat de basis waarop de mensen hun leven in stand houden, is ingebakken in het aspect veiligheid. Het is heel gecompliceerd om de veiligheidsbeleving kort te sluiten met de feiten.
- In deze veranderde samenleving is het belangrijk dat de provincie zich richt op sociaal, fysiek en economisch. Als hier op voorstel van GS naar wordt gekeken, moeten ze een link hebben met het provinciaal beleid, waarbij het belangrijk is via het IPO te inventariseren wat er al gebeurt (kracht vergroten). In grote(re) gemeenten doen problemen zich eerder in verdikte vorm voor.
- Praktische zaken kunnen worden opgepakt, zoals het laten toenemen van allochtone stagiaires en het meer betrekken van de burgers (voorbeeld: de burgeradvieskringen in Flevoland, tafelgesprekken).
- De provincie gaat niet over het onderwijs, maar wel over bijvoorbeeld werkgelegenheid en kenniseconomie. Feit is dat 60% van de Nederlandse jeugd van 12 jaar en ouder naar het VMBO gaat. Er moeten vormen van scholing komen waardoor de mensen – door het werk en de werkzaamheden – betrokken kunnen blijven bij de veranderende samenleving.
- Wellicht dat deze zaken eerst ook nog in de commissie ZCW aan de orde kunnen komen, alvorens GS een reactie geeft.

De heer Van de Groep verwoordt het navolgende.

- De fractie van de ChristenUnie worstelt enigszins met de aanloop tot het voorliggende voorstel en deze discussie. De eerste reden hiervoor is dat de fractie heeft aangegeven zich vooral te willen concentreren op de kerntaken van de provincie - het is al moeilijk genoeg de burgers te doordringen van de relevantie van de provinciale politiek -. Ten tweede wilde de ChristenUnie de waarden en normen op basis waarvan de politiek wordt bedreven en de overheid daar invulling aan geeft, graag centraal stellen. Zij wil de provincie een 'waarde- en waardenvolle' laten zijn. Als dit proces gaat lopen, zal de ChristenUnie hieraan meedoen.
- De fractie gaat voor een deel mee in de opmerkingen van D66 (namelijk dat het over praktische zaken moet gaan waarmee de provincie iets kan doen). De insteek is nu te algemeen. Veiligheid is een hoofdpunt en een belangrijke aangelegenheid voor deze

commissie waar op korte termijn aandacht aan moet worden besteed (versnelling van de procedure). Een andere hoofdpunt is de sociale agenda waarbij de inhoudelijke visie van bijvoorbeeld de commissie ZCW gewenst is. Zo zijn er meer onderwerpen waarvoor een inhoudelijke visie gewenst is, reden waarom het procedurevoorstel van de VVD-fractie wordt gesteund. De commissie BEM moet zich niet als een 'supercommissie' willen opstellen.

- 'Wat' is ingevuld (veiligheid en sociale agenda); het 'hoe' is nog open en moet op een vertrouwenwekkende manier voor de burger worden gerealiseerd (negatief voorbeeld: baggerproblematiek in Amersfoort). Er moet een brede discussie over een integrale visie plaatsvinden, de fractie zit niet te wachten op langdurige discussies en lange trajecten. Het gaat om, toegespitst op de taak van de provincie, de rol van de provincie, waarbij snel tot actie moet worden overgegaan. Daar zit de burger op te wachten.

Mevrouw Van Bruggen vindt het een goed stuk, waarbij de aandachtspunten goed zijn toegespitst op wat de provincie kan. Verandering en sociale samenhang als geheel en veiligheid zijn belangrijke hoofdpunten. Voorts steunt zij het voorstel om als staten (vanuit alle betrokken commissies) meer naar buiten te treden, eveneens toegespitst op wat tot de mogelijkheden van de provincie behoort.

Het ambitieniveau moet niet te hoog zijn, maar ook niet te vrijblijvend, zodat er wel kan worden teruggekoppeld. Waarden en normen zijn meer een landelijke discussie, waarvan de PvdA-fractie vindt dat deze niet in de staten thuis hoort.

De heer Van Leeuwen stelt als volgt.

- De fractie sluit aan bij het thema maatschappelijke veranderingen vs. sociale samenhang. Belangrijk hierbij is het zoeken naar een samenhang in datgene wat in die veranderende samenleving naar de provincie toekomt en daarbij provinciaal beleid zou kunnen zijn. De fractie is enigszins teleurgesteld over het feit dat de discussie over de waarden en normen naar het nationaal niveau worden gebracht. Er is hier sprake van een gemiste kans, omdat een gemeenschappelijk waarden/normen kader om te komen tot een evenwichtige benadering op dit moment ontbreekt (de waardering voor de mens in de samenleving). De provincie moet zich afvragen of zij, in het kader van haar beleid, deze benadering wellicht uit het oog is verloren. Er zijn thema's die een bredere benadering dan de lokale nodig hebben, maar er zijn ook landelijke thema's die op provinciaal kunnen worden opgepakt.
- Partijen moeten rond de tafel komen om te proberen de sociale agenda langs verschillende beleidstakken invulling te geven. Dit moet niet vanuit een algemeen kader worden gedaan, de veranderde samenleving moet als een project worden gezien. Voorkomen moet worden dat alleen aan de kant waar veiligheidsproblemen worden ervaren, oplossingen worden bedacht. In dit kader zou het aspect veiligheid breder neergezet moeten worden, waarbij de provincie moet bezien wat haar bijdrage kan zijn.
- De fractie sluit zich aan bij de suggestie voor maatschappelijke stages.
- Het probleem van de maatschappelijke samenhang en het afbrokkelen van deze samenhang vraagt een meer integrale benadering dan 'het' in commissies wegzetten en hopen dat de optelsom komt tot een samenhang.

Tweede termijn

De voorzitter stelt voor in deze termijn in te gaan op thema's als smal vs breed, analytisch kader vs praktische aanpak etc.

De heer Bijkerk stelt dat het duidelijk is dat alle partijen praktisch willen zijn en willen aansluiten bij het provinciale taakveld. Binnen een paar maanden zouden taken in kaart moeten kunnen zijn gebracht. Het gaat om het vaststellen van het grote geheel (ankerpunt), wat de samenhang is; daarvandaan kunnen de functionele commissies aan de slag. Deze commissie kan de aftrap geven en na verloop van tijd de resultaten die op onderdelen worden geboekt laten terugkomen. Dit proces zou dan in het najaar tot beleidsdaden kunnen worden omgezet.

De heer Swane sluit zich aan bij de vorige spreker.

De heer Klein Kranenburg stelt voor met zaken die uit het debat op 17 mei komen al concreet aan het werk te gegaan (vitaal platteland, mobiliteit, stadsvernieuwing/woningbouw).

De zorgen van de heer Van de Groep voor het uitdijen van dit project tot iets wat ongrijpbaar wordt, zijn enigszins weggenomen. De fractie zal zich bij elk werkbezoek blijven afvragen: waarom ga je op bezoek, wat wil je zien, en wat heb je de mensen te bieden. Als dit vanuit de rol van de provincie als regisseur gebeurt, moet er wel voor worden gezorgd dat men de provincie ook in deze rol ziet. Het moet zo zijn dat de provincie de opgedane kennis in de grote steden (waar zij mee te maken heeft, heeft gehad of gaat krijgen) neerlegt bij de gemeenten die daar nu iets aan hebben, zodat zij preventief te werk kunnen gaan om te voorkomen dat daar gelijksoortige problemen ontstaan. De provincie kan hier een faciliterende rol in spelen. De fractie zal hiertoe constructief meedoen, maar het proces wel kritisch volgen.

De heer Van Leeuwen meent dat de provincie niet alleen bezig moet zijn met situationeel beleid en dat het goed is hierbij de discussie te betrekken wat in dit verband het nut van het stimuleringsfonds kan zijn. Hiertoe zouden de fracties bij de behandeling van de voorjaarsnota een aantal statements kunnen afgeven.

Op het moment dat er een notitie ligt met beleidsvelden en een concreet uitvoeringsniveau, is het van belang een commissie te benoemen die projecteigenaar is; een vakoverstijgende commissie die de samenhang bewaakt. Dit zou de commissie BEM kunnen zijn.

De heer Lokker gaat als volgt (op persoonlijke titel) op de vragen en opmerkingen in. Meestal moeten in debatten de oplossingen praktisch zijn en nut hebben, maar hiervoor is wel steeds een fundament nodig. Deze wordt in de veranderende samenleving niet alleen gevormd door waarden en normen, maar ook door een visie op de samenleving: waar wil de provincie naar toe. Het is een goede zaak om in het debat vast te stellen wat nodig is om deze visie gestalte te geven. Veel zal passen binnen regulier beleid, maar er spelen ook zaken die buiten de grenzen van het precieze beleid van de provincie vallen. Spreker is persoonlijk niet bevreesd deze grenzen op te zoeken of er buiten te gaan.

Er moet een korte slag worden gemaakt, waarbij niet te lang in de commissies over deze zaken wordt gesproken. De analyses zijn voldoende bekend en er is voldoende over nagedacht, ook in andere provincies.

In de voorbereidende fase tot de notitie is het belangrijk de expertise van de verschillende beleidsvelden te betrekken en het proces te koppelen aan het veiligheidsdossier.

Spreker ziet het als een opdracht aan GS om relevante informatie te verstrekken om zodoende een bijdrage aan de discussie te kunnen leveren. Hij zal morgen de uitkomst van deze discussie in het college inbrengen en stelt het op prijs indien GS bij de discussies nauw betrokken kan zijn.

Het kan als een opdracht aan de staten worden gezien om de contacten met de mensen in de samenleving te versterken, om onderzoek te doen, dus datgene te doen wat nodig is om de kwaliteit van de leefomgeving te optimaliseren.

De heer Bijkerk stelt voor dat eerst een aantal betrokkenen het proces cq. een tijdpad formuleert, dat tijdens het fractievoorzitterconvent op 9 mei wordt besproken, aan de hand waarvan een exacte opdracht voor de commissies kan worden geformuleerd.

De heer Van de Groep steunt dit voorstel, waarbij hij voorstelt dat de commissie BEM de coördinerende rol krijgt toebedeeld. Hij voegt overigens toe dat het belangrijk is dat de provincie zich realiseert dat ook de mening van de burgers over de rol van de provincie in de samenhang moet worden betrokken.

Het aanbod van de gedeputeerde lijkt de heer Bijkerk sympathiek. Wel moet de rol van de Staten helder worden gehouden, omdat zij als volksvertegenwoordiger aan dit proces deelneemt. Een exacte formulering van het proces is daarom essentieel.

De heer Lokker benadrukt als lid van het college van GS dat het geenszins de bedoeling is de rol van de Staten over te nemen. Hij biedt aan de discussie mede vanuit GS te faciliteren en stelt dat GS daar waar nodig inhoudelijk een bijdrage zal leveren.

De voorzitter constateert dat in het fractievoorzittersconvent op 9 mei a.s. mede wordt besproken hoe de rol van GS kan worden ingepland c.q. wat hen wordt gevraagd te doen.

De *afspraken* kunnen als volgt worden samengevat:

- De voorzitter en de heren Bijkerk en Graafhuis maken aan de hand van de notitie van de heer Graafhuis en het verslag van het debat van vandaag een opdrachtbeschrijving voor de statencommissies cq. een procedurevoorstel omtrent dit onderwerp voor het fractievoorzitterconvent op 9 mei a.s.
- Dit voorstel wordt alsdan besproken, waarbij tevens de rol van GS en de Staten wordt vastgesteld en wie/wat projecteigenaar wordt. GS hebben kenbaar gemaakt te willen faciliteren en daar waar nodig/gewenst een inhoudelijke inbreng te willen leveren. Ook de visie van de burgers op dit onderwerp moet in het geheel worden meegenomen.
- Tijdens het fractievoorzitterconvent wordt vastgesteld hoe de verdere procedure in eerste instantie richting de overige commissies verloopt.

De voorzitter sluit de beraadslagingen over dit onderwerp af.